

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt Primvm. Mandata à Rege Galliae suis Oratoribus & Lotharingo tradita. Epistola à Lotharingo illi rescripta. Ferrerius ad exequenda mandata contestatus. Responsio Episcopi Montis Falisci. Varia ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

Mandata à Rege Gallie suis Oratoribus & Lotharingo tradita. Epistola à Lotharingo illi rescripta. Ferrerius ad exequenda mandata contestatus. Responso Episcopi Montis Falsci. Varia Suavis errata.

Non multum effluxit temporis, cum in eo pelago, quamuis semper sua inter littora contento à diuina prouidentia, alia tempestas coorta est. Oratores Gallici ad Regem miserant paratas morum emendationes, & inter eas Decretum de laicorum potestate secundum priorem formam seueriorem, non item secundum posteriorem mitiorem. Et quoniam Consilium regium ingenia male affecta in iurisdictionem Ecclesiasticam continebat, interpretari ceperunt ea capita, quasi ad eam amplificandam, confecta in detrimentum Regiæ auctoritatis: quam existimationem fouerunt variaz narrationes falsæ eorum quæ Tridentum moliretur. Quapropter ad Oratores & Lotharingum Regis nomine scriptum est^a, quæuis alia præstolari Principes à Concilio, quàm quæ in legibus paratis cernebantur; ubi cum essent reformandi Ecclesiastici, unguis ipsis protendebantur, & præcidebantur Principibus. Relicti præterea, illic haberi consilium declarandi irritum coniugium Nauarræ Regis demortui cum Ioanna Regina, & Henricum eorum filium notum, minimeque successionis capacem, ex quo Regnum illud aliorum prædæ defereretur. Regem Galliæ tam enormia detrimenta numquam passurum: obsisterent cunctis rationum neruis, verborum robore, & contestationibus publicis, ipsius Oratores, & ubi contestatio in irritum caderet, tum ipsi tum Præsules Galliæ illinc fecederent, ne quid auctoritatis adijcerent, non quidem assensu, sed nedum præsentia, iniquis illis Decretis.

Hæ litteræ perueniunt cum Lotharingus profecturus iam erat. Quare pridie quàm discederet, ita respondit^b: Mirari se, à Rege fidem haberi nuntijs eiusmodi de Conuentu adeò sacrosancto, ubi aderant tot Regis famuli, ubi ipse, studiosissimus atque addictissimus Regis obsequio, consiliorum omnium erat particeps, & ne vnâ quidem horam præterisset, quin Regem certiosem faceret de hisce noxijs consilijs; & ubi si deessent reliqua, Cæsaris, Philippi Regis, cunctorumque Principum ministri aduersaturi fuissent cuius indicio detrimenti aduersus regias successiones ac prærogatiuas.

^a Litteræ Regis à S. Siluano 28. Augusti 1563. in adducto libro Gallico.

^b Litteræ Lotharingi ad Regem 17. Septembris, in eodem libro Gallico, impresso iterum cum appendice anno 1654.

turas. Huiusmodi molitionem ne in mentem quidem illis optimis Patribus incidisse: solum haud licuisse Legatis denegare præferendis multorum Antistitum postulationibus, inter emendationes disciplinæ quædam capita poni contra detrimenta, quæ in quibusdam, non autem in Regis Gallici regnis, libertas Ecclesiæ, & Episcoporum dignitas patiebantur: idcirco se à Rege petere, ne unquam huiusmodi nugis crederet. Velle se Romam pergere, eâ temporis opportunitate usum, dum Patres de quibusdam rebus disceptarent, in Sessione, duos menses postremo dilata, fanciendis, quò postea liber ab eo in Pontificem obsequio, posset absolutâ Synodo ad Regem reuerti. Hæc Lotharingus.

Sed non ita studuerunt Oratores acceptis Regis mandatis rescribere, Aulamque ab errore deducere, quamquam scirent, numquam venisse Patribus in animum, irrogare notam filij non legitimi Henrico puero, & Decretum generale de Principibus fuisse admodum mitigatum, Præsides verò ad ipsum iterum mitigandum operam polliceri. Oratores igitur Legatos adire, & animi proposito ipsis celato, ne ab illis præpediretur, primò conati sunt culpam omnem ab Aula regia remouere de recenti discessu quorundam Galliæ Episcoporum; testati, id accidisse aduersus quam vellet Regina, quæ statim ac id cognosceret, eorum imperatura reditum credebatur. Postea retulerunt, valde lætatum Regem, quòd audiret, ibi optimam morum correctionem agitari: se iussos à Rege fuisse quædam ipsius nomine à Concilio postulare.

Illos percontati sunt Legati, quænam essent ea postulata; redditoque ab Oratoribus responso, generatim leuia quædam esse: ipsi, ne morositate suâ certamen succenderent de particula adeò agitata, *proponentibus Legatis*, illicò consensere. Verùm Ferrerio die vigesimâ secundâ ad dicendum admissio, longè alius ab expectatione ipsius sermo personuit. Vtebatur ille viuido dicendi genere, sententijsque exornato, sed aspero & aculeato atramento. Historiæ munus mihi esse videtur ea referre, quæ sincerorum hominum mentem edoceant, non quæ prauam maleuolorum affectionem vellitent.

Quinquagesimum, ait ille, supra centesimum annum esse, ex quo Gallia reparationem Ecclesiasticæ disciplinæ collapsæ postulat, quemadmodum testabantur in primis doctissimus Gerson, Parisiensis Cancellarius, in Synodo Constantiensi, & postea tot Orationes auditæ in Tridentina. Hac tantummodò de causâ missas fuisse à Rege Christianissimo legationes suas ad Concilia, Constantiense,

R III 2

c Litteræ Legatorum ad Borrom. 20. & 23. Septembris, 1563.

d Oratio extat in iam dicto libro Gallico, & in Actis Arcis Æliæ.

e Oratio typis vulgata sic loquitur. Monumenta eorum, qui eam audierunt, referunt 140. & in alijs pluribus affirmant, eam esse aliâ ab ea quæ recitata est.

1563. tiense, Basileense, Lateranense, ad primum & ad hoc secundum Tridentinum (Concilium sub Iulio III. non connumerabat, quippe cui restiterant Galli) & adhuc tamen fructum expectari. Huic negotio à Patribus haud satisfactum per antea actam dogmatum decisionem, cum debitori minimè fas sit vnum pro alio soluere, creditoribus etiam inuitis: à Gallis huiusmodi definitiones numquam fuisse postulas. Quod si alij postularant (indicabantur Hispani) oportere Patres reminisci, in iudicio, appellato *Familie herciscunde*, siue de patrimonij diuisione, primam partem deberi primogenito, qualis erat in Ecclesia Rex Christianissimus.

Sed posset fortasse responderi, iam eò deuentum esse, vt per longam emendationum syllabum negotio tandem consulereetur. Hac de re præcipuè locuturos adesse Oratores, syllabum illam, præter adnotationes à se confectas, fuisse cum Rege ab eisdem communicatam; qui auditis suorum Principum Consultorumque sententijs, nihil in eo compererat quod esset idoneum ad continendos in officio Catholicos, ad reconciliandos aduersarios, ad imbecillos confirmandos: parum esse quod congrueret, & multum quod aduersaretur antiquæ Patrum disciplinæ. Paucis: illud non esse emplastrum Isaia, quo Christianæ Reipublicæ vulnera sanarentur, sed potiùs emplastrum Ezechielis, compactum tantummodò ad obtegendum, per quod eadem, tamen restituta sanitati, recrudescerent. Id quod apponebatur de infligendo Principibus anathemate (ita habebatur in priori forma, non in posteriori, vt dictum est) nullo exemplo veteris Ecclesiæ niti, ac per ipsum seditiosam quasi fenestram rebellionibus aperiri: caput illud integrum de Principibus non aliò tendere, nisi ad deprimendam libertatem Ecclesiæ Gallicanæ, Regumque Christianissimorum maiestatem. Hi cum semper in fide Romanæ Ecclesiæ perstitissent, tamen veterum Imperatorum exemplo multa edicta sanxissent de rebus Ecclesiasticis, non modò à Romanis Pontificibus haud improbata, sed eorum quædam sua inter Decreta ab ipsis relata, connumerantibus etiam inter Sanctos, præcipuos illarum legum auctores, Carolum Magnum & Ludouicum Nonum. Ex præscriptis à Rege sanctionibus rectas fuisse Gallicanas Ecclesias ab Episcopis, non post *pragmaticam sanctionem*, sicuti nonnulli dicebant, aut post concordiam Leonis Decimi, sed quadringentis annis antequam prodiret in lucem Decretalium Pontificalium volumen. Has leges, ex parte collapsas temporis vitio, velle Carolum Regem, vbi ad maiorem ætatem peruenisset, ad pristinam obseruantiam reuocare, siquidem nihil

nihil in ipsius Ecclesiæ doctrinæ, veteribus Pontificum Conciliorum-
que Decretis, & Ecclesiasticæ disciplinæ perfectioni repugnabat.
Per eas haud vetari ne Præsules orarent, concionarentur, elargi-
rentur, siue, si verius esset loquendum, pauperibus sua redderent,
& ne Episcoporum sedibus admouerentur, ibique retinerentur
solum idonei.

7 Tum perrexit vituperare pensiones, reseruatæ ex alio titulo,
quàm si Episcopus, inutilis effectus, eas sibi ad alimenta retineat,
adiutore ad Episcopatum assumpto; sacerdotia multiplicia; eadem
pro certo capite resignata; communem vsûm regressuum; expecta-
tivas, annatas, præuentiones. Postea eò prolapsus est, vt negaret, de
rebus ad animi salutem spectantibus in possessionis iudicio, licere
litem agere ante alia tribunalia præterquam Regia; & in iudicio
proprietas, aut in causis criminosis, etiamsi litigator esset Epi-
scopus aut Cardinalis, ante alium iudicem præter Ordinarium,
aut à Pontifice delegatum, sed intra Galliam. Defendit consuetu-
dinem prouocandi ab abusu, vt Galli loquuntur, quo deluderentur,
non quidem mens summi Pontificis, cui debitum obsequium
Gallia semper exhibuerat, sed homines fraudulenti, qui beneficia
ab ipso Pontifice per fraudem extrahebant. Nec minus propugna-
uit, inesse Regi potestatem, à Deo illi traditam, vtendi, ad releuan-
dam regni necessitatem, cunctis bonis Ecclesiasticis, tamquam do-
mino tum Gallorum tum regni vniuersi, & tamquam fundatori
ac domino omnium ferè Ecclesiarum. Mirari se, à Patribus, qui
ad reparandam disciplinam Ecclesiasticam eò conuenerant, tunc
eà omisâ operam nauari ad emendandos Principes, quibus, tam-
etsi discolis, iubet Apostolus obtemperari. Idcirco ab ipsis Re-
gem petere, ne quid aduersus ipsius auctoritatem, Ecclesiæque Gal-
licanæ libertatem tentarent; aliter iussos esse ab illo Oratores *inter-
cedere* (secundum formulam latinam) quemadmodum re ipsa *in-
tercedebant*. Si verò Regibus prætermisissis vellent operam impende-
re ad ea quorum causâ conuenerant, & quæ genus humanum ab
ipsis præstolabatur, iniunxisse Regem Oratoribus, vt omni studio
sacro sanctum opus adiuuarent.

8 Expositâ Regis legatione, tandem adiecit suo nomine, imitan-
dos esse Ambrosios, Augustinos, Chrysostomos, qui hæreticos de-
bellarant, non Principibus ad arma concitatis, ipsis verò parony-
chias tantum curantibus; sed exemplo, virtute, precibus & con-
cionibus. Hac industriâ ab illis sanctissimis Episcopis Ecclesiam
fuisse purgatâ, & informatos Theodosios, Honorios, Arcadios, Va-
lenti-

Rrrr ;

lenti-

1563. lentinianos & Gratianos : idem expeti, idem sperari ab illius Synodi Patribus actum iri.

Oratione absolutâ, primus Legatorum ab eo petijt, vt ad breue temporis spatium secederet, quò de responsione deliberaretur. Sed Orator: Se nihil de ea sibi reddenda laborare. Hinc Legatus arreptâ opportunitate libertatis integræ sibi seruandæ, ad Patres conuersus adiecit: Eapropter liberum ipsis esse, aut dum sententias dicerent, aut aliâ ratione responsum reddere. Cùm autem egrederetur e consessu, Ferrerio dixit, Ipsum imitatum fuisse veteres Tribunos plebis, qui aduersus Consulum leges intercedebant. Ad ea Gallus Non nisi proba à se deposci. Legatus verò: Nec pariter nisi proba Synodum velle.

h Cuncta extant in litteris Cæsaria nonum ad Cæsarem 28 Septembris 1563. & in Actis Salmaticensis, præter Acta Paleotti, & Iadrensis 23. & 27. Septembris 1563. *i* Alia epistola Legatorum ad Borrom. 25. Septembris 1563.

k In Litteris dictis Cæsarianorum, & in litteris Legatorum ad Borrom. 27. & 29. Septembris 1563. *l* Grassij sententia summam refertur ab Actis, sed integra est penes Auctorem.

Incredibile est, quoniam odio excepta fuerit à Conuentu ea concio. Oratores Cæsarei ad Ferdinandum scripsere^h, ab illa cunctos graui animi dolore affectos fuisse, & quibusdam etiam ex Gallis vehementer eam displicuisse. Salmaticensis addit in suis Actis, cui pariter assonant litteræ Iadrensis Archiepiscopi, auctam ex eo suspicionem fuisse, prius de Ferrerio conceptam, insinceræ religionis. Noluerunt itaque retardare confutationem illius orationis, quam dissonam à religione obiurgationem, non regiam legationem existimabant. Postridie loquendi locus dabatur ex ordine Carolo Grassio Bononiensiⁱ, Antiliti Montis Falisci, qui Lotharingo processerat obuiam, sicuti narrauimus, Pontificis nomine, vir egregia virtute, postea verò, præter Apostolicæ Cameræ Clericatum, varias prouincias & ipsam Urbem moderatus est in subsecuto Pontificatu, ac dein inter Purpuratos adscriptus, summis in Christiana Republica muneribus perfunctus. Is igitur ne vnum quidem diem passus est communem illam contumeliam impunè abire. Et quamuis alij postea linguæ vim adhibuerint, Grassius tum celeritate, tum plausu primas tulit. Non tamen aduersarium confutationi suæ præsentem ille habuit: nam Galli prænoscentes, ijs qui dicturi erant se quasi signum futuros^k, consultò se à cœtibus abstinerunt. Grassius antequam rem ipsam aggrediretur, hoc exordio usus est^l.

Aliud omnino præcœmium à se fuisse paratum orationi suæ; sed Ferrerij concionem prius auditam, in causa esse vt illud mutaretur. Optari à se, produci ab Oratore mandata Regis diserta ad id peragendum. Etenim nec rei peractæ conditio illorum præsumptioni fauebat, nec in huiusmodi ministris satis erat vniuersalis quædam facultas, quò suaderetur tamquam credibile, id ex Regis voluntate committi. Dum ipse sibi redigebat in memoriam Pipinum, qui

qui Zachariæ Pontificis operâ Rex inunctus fuerat à Bonifacio Episcopo Moguntino; Carolum Magnum, è Pipino natum, qui ob eximias in infideles expeditiones à Leone III. primus occidentis Imperator constitutus est, & subsecutos Galliæ Reges, qui propter egregiam defensionem Ecclesiasticæ libertatis, promeruerant ab Apostolica Sede nomen *Christianissimorum*; quoniam pacto sibi posset in animum inducere, consentanea esse voluntati Principis, eorum in regno, in sanguine, in nomine successoris, ea legationis mandata, quæ tam audacter exposuerat Orator, & ab ipsis tam molestè fuerant audita? Cuiam ex eruditissimis illis Patribus in aures vniquam inciderat, nominari in Oecumenicis Concilijs intercessionem quasi Tribunitiam, quæ in seditionibus popularibus vsurpata est? in eo loco, vbi nonnumquam in habenda de moribus deliberatione, ipsis Cæsaribus denegatum fuerat interesse, vti Nicolaus primus ad Michaelem Imperatorem scripsit, velle Oratores non solum interesse, sed de moribus Ecclesiasticorum leges præscribere? vbi Diuinus Spiritus per ora sacerdotum loquitur, Oratorem laicum gloriari, se Spiritui sancto resistere, atque intercedere? vbi magnus Constantinus, tametsi rogatus à tot Patribus, iudicium proferre ausus non est, Oratorem ausum esse ore suo quasi cunctos Patres damnare? Nullâ ratione credi posse, id Christianissimi Regis consensu ac voluntate peractum. Quo tandem nomine se Gallos appellasse creditores, quibus non posset debitor vnum pro alio ipsis inuitis persolueret? num illos ex eo creditorum ius adeptos fuisse aduersus Patres, quòd hi calamitates illius regni, non modò sibi communes, sed proprias existimarant? num ex eo, quòd sola charitas subueniendi collapsò illi regno, ipsos ex quavis Christiani orbis parte traxerat ad impendendam substantiam, sudorem, & fortassis etiam vitam? Quid porò ad eam arguendi formam dicendum erat, quâ tuebatur Ferrerius suæ regionis leges, quòd Episcopis conciones, elemosynas, & eiusmodi pia opera non prohibebant? Diceretur illi venerabili Coronæ, Oratoris pace, & pro debita huiusmodi loco libertate, id esse sophisma, doctissimis eorum auribus indignum, perinde, quasi pijs hisce operibus non interdictis, par sit præterea, Regis arbitrato peragi reliqua ad Ecclesiasticam immunitatem iurisdictionemque spectantia, dissipari Ecclesiæ bona, dijudicari Episcopos & Clericos à laicis tribunalibus, aduersus Apostolicam traditionem, Decreta Conciliorum atque Pontificum, & omnium ferè Patrum documenta. Legeretur id quod ea de re decreuerat Nicolaus I. in litteris ad Episcopos, congregatos in oppido Conuincino,

cino,

1563.
 vs Ut refert
 Gratianus
 distinct. 10.
 Can. 1.

cino, & Symmachus in sua secunda Synodo Romana ^m, & quæ idem Nicolaus scripsit ad Michaelem Imperatorem, & Gregorius Nazianzenus ad suorum temporum Cæsares. Legeretur Augustinus in dialogo contra Petilianum, ubi affirmat, posse leges Cæsareas fauere, sed non aduersari Ecclesiasticis. Legerentur Decreta Gregorij VII. & Innocentij III. in Concilio generali Lateranensi. Legerentur denique ea, quæ sanxerat super libertate & immunitate Ecclesiæ Synodus Constantiensis Sessione decimanonâ. Quando tam ardentem Orator Patres reuocabat ad Ecclesiæ primæuæ nitorem, uellet ipse quoque, ommissis recentioribus Regis priuilegijs, odio non habere candorem pristinamque libertatem Ecclesiæ; & in memoriam sibi redigeret id quod ore Danielis eidem Ecclesiæ dixit Deus: *Ea gens, & illud regnum, quod tibi non seruiet, peribit.* Quod autem Orator narrabat, Galliam per centum quadraginta annos à summis Pontificibus petijisse quædam peculiaria, & per id temporis nouarum rerum consilia fuisse nutrita, nimis in comperto esse, quo pacto id in rem euaserit Galliarum Regibus in populorum illorum concordiam, in illius regni salutem. Concludebat, Legatos ac Patres rogans, ut cum ageretur de re grauissima, curarent sibi tradi Oratoris concionem, ac Regis mandata, & de illis deliberarent.

⁊ Litteræ
 Legatorum
 ad Borrom.
 27. Septem-
 bris 1563.
 • Hæ scri-
 pturæ iam
 distæ extant
 in libro Gal-
 lico citato,

Incerti auctoris apologia deinde prodijt, ficto Synodi nomine, in eandem orationem, & quædam huius summa, quam Ferrerius ^a affirmabat mutatam fuisse, adeoque se grauatum; & facti culpam coniecit in Pelueum Archiepiscopum Senonensem, qui potissimè factum improbat. Quamobrem questus est apud primum Legatum, ostendens, hinc se compelli ad orationem suam, eiusque defensionem vulgandam ^o. Mirari se, esse qui reuocaret in dubium Regis mandata, quasi minister tam acre consilium suscepturus esset sine peculiari sui Principis mandato. Accepta à se fuisse mandata disertissima, Lotharingo, uesperis pridie quàm ille discederet, clam ostensa, eademque uelle se ostendere Legato similiter sub arcana fide. Contestationem suam sub conditione fuisse denuntiatam, siquid detrimenti Regi & Ecclesiæ Gallicanæ inferretur: & quod sub conditione denuntiatum, conditione non positâ, suapte naturâ quasi non factum euanescere. Respondit Moronus: Ignorare se, quodnam esset scriptum illud, quod aiebat Ferrerius circumferri. Verè sibi visum esse audiri à se in ea denuntiatione res absurdas, adeoque se libenter eam visurum, pro eo ac Ferrerius se ostensurum affirmabat, quò melius de responso cum Patribus deliberaret. Hoc

13 Hoc Oratoris facinus Legatorum animum vehementius retraxit ^p ab eo consilio, ad quod ille Pontificem adeò stimularat : etenim sibi visi sunt apertè cognoscere, Ferrerium cupidum esse noui conuentus in Gallia, vbi concordibus cum magno Cancellario votis Regem constitueret Ecclesiæ Gallicanæ caput, Angliam imitatus, & Ecclesijs bonis, Sedemque Apostolicam obedientiâ spoliare: & cum animaduerneret, suum consilium promptè non suscipi, opportunitatem ab eo quæri, ad id quod ipse intendebat, quauis ratione perficiendum.

14 Edidit confestim Orationem Ferrerius ^q, qualem nos attulimus, & postea etiam apologiam. Verùm Præsides in ea ad Borromæum missa plurima obleruarunt, quæ variabant, diuersa ab oratione ab Oratore recitata, ex communi iudicio Patrum, qui eam audierant. Iam verò antequam progrediar, oportet vt Suauem castigem ob multa quæ falsò commentus est in postremis hisce rebus, ab ipso & à me recensitis.

15 Dicit, mandatum contestandi peruenisse ad Gallos 11. Septembris, & ab ipsis fuisse vulgatum, quò Patres remouerent à Decreto de Principibus laicis: sed oppositum euenisse, id enim centum Patres permouit, vt scripto conuenirent, se de reliquis capitibus haud locuturos, nisi illud à Legatis reponeretur.

16 Ne guttula quidem veri. Oratores mandatum adeò celarunt, vt nec Legati, nec Cæsariani, nedum Episcopi tenuissimam illius lumen viderint; quemadmodum liquet ex tot ^r litteris Legatorum ad Borromæum, & Cæsarianorum ad Ferdinandum ^f, post vndecimam Septembris, & ante contestationem, in quibus ne vestigium quidem. Nec vestigium pariter extat in amplissimis mandatis, à Morono traditis Vicecomiti die 19. Quin in epistola diei 20. significantes Legati, à se petijisse Oratores in Conuentu verba facere, ab omni suspicione huiusmodi se alienos ostenderunt. Præterea fragor & publica denuntiatio Patrum apud Legatos, nolle se de reliquis capitibus quidquam loqui, vbi caput de Principibus excluderetur, non modò ab huiusmodi causa non sunt profecta (sicut patet ex litteris Cæsarianorum ad Cæsarem, & ex omnibus iam productis monumentis) sed fieri non poterat vt inde nascerentur, cum fragor ille ad vesperam diei decimi excîtus fuerit, vt Legati Borromæo significarunt ^e die postero, adeoque ante vndecimum, quo die (quod narrat Suauis ipse) mandatum regium ad Oratores peruenit. Sed quid plura, si Lotharingo ipsi apertum illud fuit arca-

1563.
p Litteræ Legatorum ad Borromæum 29. Septemb. 1563.

q Litteræ Legatorum ad Borromæum vlt. Septemb. & 7. Octob. 1563.

r Die 11. 13. 14. 15. 16. 19. & 20. Septembris.
f Die 14. & 18. Septemb.

e Litteræ Legatorum ad Borromæum, die 11. Septemb. 1563.

1563. no factus est, & nos retulimus? Quod autem ne verbum quidem faciat Suauis de neruoso Grassij responso, nihil mirum, cum vnicuique odiosum sit, aduersarij rationes producere.

Scribit insuper, Pontificem, conuerso animo ad superandas Concilij difficultates, in suis colloquijs habendis cum Locharingo, iniunxisse Legatis, vbi Sessio præstituta tempore celebrari non posset, ad duos menses protraheretur. Mendacissima narratio: Pontifex enim numquam dubitauit id effici non posse antequam experiretur: idcirco Borromæus in litteris ad Legatos ante medium Septembrem dicebat, superuacaneum censeret, de eo quod spectaret ad futuram Sessionem, loqui, cum pro certo poneret Pontifex, tabellarium illum ipsam iam habitam reperiturum. Cum verò postea contrarium nuntium accepit, Legatis significauit, tum propter prorogationem ipsam, tum propter distantiam termini denuntiati, grauem illam ægrimoniam, quam affert infaustus euentus, ab re improuisa exasperatus.

^uLitteræ Borromæi ad Legatos 18. & 19. Septemb. & Legat. ad ipsum 21. Septemb. 1563.

Affirmat, sententias dictas fuisse de viginti articulis. Erratum in paruo, sed quod indicat magnam ignorantiam & omnium Actorum, & omnium narrationum. Nam litteræ Præsidentum & Cæsarianorum, & Acta tum Mendozæ tum Paleotti vnum supra viginti connumerant; ac de vno supra viginti leguntur sententiæ dictæ, & in hæc Acta relatæ, tamen diebus Sessioni proximis vnus auferretur, vti postea palàm fiet.

Refert, à Lunensi per eos dies fuisse vetitum Procuratorem Collegiorum Hispaniensium, quidquam postulare de reuocatione immunitatum ipsorum. Et propterea hic ostendit, ignorari à se rem adedò celebrem, & fusè dictam, atque iteratam in cunctis commemoratis commentarijs, cuiusmodi fuit subituseius discessus, ipsi velut in pœnam denuntiatus. Quin verius, sicut in Opere Suauiano post multa discernitur, cum rem ipse ignorare non posset, eam transferret in aliud tempus, & alij assignat causæ, ad tempus proximum Sessioni iam dilata, cum Lunensis petijt, vt in referuandis Pontifici Episcoporum causis custodirentur iura Inquisitionum; perinde ac si nactus ipse Legatorum in eo duritiem, illam adscriberet Procuratori Collegiorum, adeoque ipsum cogeret ad professionem. Ac plane mirabile est, quo pacto Suauis non animaduerneret, imputari non posse Procuratori Collegiorum, sed Episcopis, illorum aduersarijs, obicem illius exceptionis, quæ non Episcopis, sed Collegijs detrimento fuisset.

Recenset disputationem publicam de matrimonijs clandestinis, &

1563.

& communicationem cum Patribus omnium articulorum, tamquam habitas post Sessionis prorogationem; cum tamen vtraque eam prorogationem præcesserit, ad eandem impediendam.

21 Audet comminisci, Cæsarem de articulo Principum scripsisse ad Moronum, *Cuncta mala præterita orta fuisse ex oppressionibus, quas Ecclesiastici tentarunt in populos & in Principes.* Immanis calumnia! Etenim nec ad Legatum, nec ad suos Oratores misit religiosissimus ille Cæsar litteras tam falsâ & offensionis plenâ sententiâ, sicut ostendunt litteræ à me productæ: satis ipse gnarus è contrario, quemadmodum Imperium Germanicum Ecclesiæ operâ fundatum est, ita Ecclesiasticorum operâ magna ex parte semper fuisse conseruatum.

22 Describit, Oratores Gallos prouocatos ad paratam contestationem denuntiandam à quodam Episcopo, qui in eodem cœtu, die vigesimosecundo, acriter differuerat de reponendo Principum articulo prætermisso. Falsitas adeò manifesta, vt non solum Cæsariani in minuta facti narratione ad Cæsarem x numquam mentionem huius rei fecerint; sed Oratores Galli biduo antè, sicuti vidimus, petierint, & obtinuerint à Legatis facultatem publicè loquendi Regis nomine, sed obtecto argumento.

x In productis litteris
28 Septemb.

23 Quò reliqua eius errata præteream, ipse, Ferrerij personam agens, suadere nititur, eam denuntiationem consentaneam fuisse sensibus Lotharingi, sibi, antequam is discederet, patefactis. Sed ex aduerso, non Romæ, sed Parisijs impressa typis est epistola opposita, à nobis allata, quam Lotharingus ad Regem scripsit, cum eius mandata Tridentum peruenere; nec certè ab illa epistola discordantia loqui poterat cum Oratoribus. Verum est, in volumine, vulgato adhuc viuente Suauis, Gallicorum Scriptorum, quasi mercium, in odium Synodi, Romanæque Aulæ selectarum, non contineri memoratam epistolam; quæ, vt noua editio emptores magis alliceret, illi volumini recens addita est y, cum aliqua modica appendice. Quod si quid in eo veri silentium excusaret, id profecto affirmationem falsi non excusaret. Legit forsitan Suauis in Ciceronis Officijs, dubitari à nonnemine, an fas esset mentiri pro amicis, qui apud ipsum Ecclesiæ Catholicæ inimici erant; & affirmantium opinioni largiter adhærens, animum solum adiecit ad boni amici, non ad boni scriptoris officium. Nos ipsius vice id agamus, & ad rerum gestarum seriem redeamus; illi quidem obnoxij, quòd suæ vituperationis pretio sinceritatem nostram commendet, nihil simulantem aut dissimulantem ex affectu partium, quæ per seipsam potius esset fuga vituperationis, quàm meritum laudis.

y Anno 1654
Parisijs apud
Cramoyliu.